Willy Claes onthult zijn waarheid over ontslag als NAVO-topman: “Vaticaan vond dat ik te veel wist. Dus Barbertje moest hangen”

HasseltWilly Claes fluisterde al een tijd dat hij met “de waarheid” zou komen over hoe de Agusta-affaire hem de kop heeft gekost als secretaris-generaal van de NAVO. Dat verhaal staat nu in een boek. Het is in elk geval “zijn waarheid” geworden. Want dat het Vaticaan achter zijn veroordeling zat, is moeilijk te controleren.

24 september 2025 om 23:59

Willy Claes mag dan al 87 jaar zijn, hij volgt de geopolitiek nog tot op de letter na de komma. Op zijn 85ste vertelde de minister van staat van Vooruit ons al off the record een spectaculair verhaal over Mobutu, paus Johannes Paulus II en wapentrafiek in Afrika. Allemaal gekoppeld aan Agusta, de smeergeldaffaire die net op het moment dat Claes secretaris-generaal van de NAVO was (1994-1995), aan het licht kwam.

Willy Claes met zijn boek ‘Wat ik nog kwijt wil’. “Dat gesprek met de paus is totaal misgelopen.” © Sven Dillen

We dachten dat het bij wat rondvertellen zou blijven, maar Claes heeft het nu ook laten neerpennen in een aantal gesprekken die hij voerde met opiniemaker Rik Van Cauwelaert. Zijn verhaal zal wel tegenspraak uitlokken. Maar misschien ook niet, want de hoofdrolspelers zijn intussen dood.

Is dit uw testament? Daar lijkt het toch op als je afgaat op de titel ‘Wat ik nog kwijt wil’?

Willy Claes: “Nee, ik heb die titel niet gekozen. Dat is eerder Rik Van Cauwelaert geweest, denk ik. Wat ik ga zeggen klinkt pretentieus, maar dit boek doet mij denken aan de ‘Onvoltooide symfonie’ van Schubert. Schubert zit natuurlijk op een heel hoog niveau en dit is al bij al een gewoon praatje over internationale politiek. Het is dus zeker niet het laatste boek dat ik ga schrijven.”

Wat vooral opvalt, is uw verhaal over de Agusta-periode. U heeft al vaker gezegd dat u daar eens uw waarheid over zou vertellen. Waarom nu pas?

“Ik vond dat het moment daarvoor gekomen was. Ik was dat al eerder van plan, maar ik heb dat meerdere keren moeten uitstellen. Toen ik over dit boek vertelde aan de partijleiding, was dat net op het moment dat Frank Vandenbroucke zijn comeback moest maken. Dan krijgt hij weer de problemen, klonk het. (*Vandenbroucke was partijvoorzitter op het moment dat de Agusta-affaire losbarstte. Hij ontdekte het smeergeld in de partijkas en stelde voor om het te verbranden, red.*) Zo zijn er nog een paar momenten geweest om het braafjes uit te stellen. Maar als je mijn leeftijd hebt, dan wordt het wel eens tijd.”

Maar u had dat toch al eerder kunnen brengen? Als reactie op uw veroordeling bijvoorbeeld.

“Ja, maar ik ben hier toen eigenlijk een beetje uit de aandacht verdwenen. Ik ben naar de States getrokken om les te geven. Ik wilde even alles vergeten.”

In het boek schrijft u iets heel strafs dat moeilijk te checken is: namelijk dat het Vaticaan achter uw ontslag als secretaris-generaal van de NAVO zit.

“Een incident dat zich voorgedaan heeft toen ik minister van Buitenlandse Zaken was, heeft daar ongetwijfeld toe bijgedragen. Ik ging toen in opdracht van – zeg maar – de westerse landen op bezoek bij de paus *(toen Johannes Paulus II, red.)*, dat was vlak voor ik secretaris-

generaal werd. De Verenigde Staten, Frankrijk, Duitsland en Groot-Brittannië maakten zich zeer ongerust over de evolutie in het toenmalige Zaïre, dat totaal niet meer bestuurd werd. President Mobutu leed aan kanker en was nog weinig aanwezig. Zaïre dreigde door de chaos in de buurlanden te worden aangetast. Er moest dus orde op zaken komen. Dus richtte men zich tot de oude koloniale mogendheid België om dat recht te trekken."

Dus trok u daarvoor naar de paus om te vragen of kardinaal Monsengwo Mobutu kon vervangen?

"Ja, maar dat gesprek is totaal misgelopen. Alles begon heel normaal. Hij was goed voorbereid, ik ook. We hadden het eerst over koning Boudewijn en koningin Fabiola, dan volgde er een geschenkje. Ik zei hem dat Mobutu doodziek was en wij een goede plaatsvervanger zagen in monseigneur Monsengwo. De paus antwoordde dat dat niet ging, omdat een geestelijke niet aan politiek mag doen. Waarop ik wat namen van priesters heb gegeven die ook in de politiek zaten. Op dat moment waren we nog aan het lachen: 1-0, u hebt gewonnen op dat punt, zei hij. Daarna werd hij serieus. Gaan we nu Mobutu, de man die zich zo verdienstelijk gemaakt heeft in de strijd tegen het communisme, de doodsteek geven en hem aan de kant zetten? Daar voelde hij niets voor. De paus vertelde ook dat hij zich had gemoeid met de transfers van wapens."

U schrijft dat die bedoeld waren voor de prowesterse groeperingen in Angola die het opnamen tegen de communisten. Dus u zegt dat het Vaticaan zich zelfs daar mee heeft beziggehouden? Ook dat is moeilijk te checken.

"Ik wist dat van die wapentrafiek al van de Amerikanen, maar de paus begon er zelf over. Ik heb hem nog gezegd dat ik niet daar was om over de transfer van wapens te discussiëren."

En voor dat gesprek zou u later de prijs betaald hebben tijdens het Agusta-proces?

"Ja. Het Vaticaan was geïnfiltreerd in het Hof van Cassatie. En die bevestiging heb ik van de allerhoogste instanties binnen de geheime diensten van de Verenigde Staten."

President Mobutu vergezelt paus Johannes Paulus II bij een bezoek aan het toenmalige Zaïre in 1985. “De paus vertelde me dat hij zich had gemoeid met de transfers van wapens”, aldus Willy Claes. © BELGAIMAGE

Het Vaticaan was geïnfiltreerd in het Hof van Cassatie. En die bevestiging heb ik van de allerhoogste instanties binnen de geheime diensten van de Verenigde Staten

Willy Claes

Ex-secretaris-generaal van de NAVO

U schrijft zelfs dat het Vaticaan ervoor gezorgd heeft dat u veroordeeld bent in het Agusta-proces?

“Ja, wat Agusta betreft, herhaal ik: ik zat daar niet tussen. Ik heb niet één stap gezet in dat hele trieste verhaal waar inderdaad de Belgische socialistische partijen veel geld gekregen hebben van de Italianen. Zwart geld. Maar Barbertje moest hangen.”

Maar in uw boek staat ook dat u op een bepaald moment, toen u als beschuldigde naar het Agusta-proces moest, al een telefoontje kreeg vanuit het Witte Huis waarin iemand zei dat dit een aanval

was vanuit het Vaticaan en dat u veroordeeld zou worden. Van wie?

"Dat kan ik niet zeggen. Maar het was een zeer betrouwbare bron. De geheime diensten wisten dat er iets gaande was. U kunt zich toch niet indenken dat een secretaris-generaal van de NAVO benoemd wordt zonder dat hij doorgelicht is door de geheime diensten?"

En zou dat Vaticaan zich moeien met uw veroordeling? Wegens één ontspoord gesprek?

"Ik wist dus te veel."

Hebt u dit boek geschreven om uw naam te zuiveren?

"Oh, dat mag u gerust zo interpreteren. Ik denk wel dat ik het recht heb om aan de publieke opinie te zeggen dat ik – in tegenstelling met alles wat ooit geschreven en gezegd is – niet met geld ben gaan lopen. Integendeel, ik heb de helft van mijn spaargeld verloren aan het betalen van de erelonen van mijn drie advocaten."

U snijdt in uw boek allerlei geopolitieke hete hangijzers aan. Ook de toenmalige westerse relaties met Rusland hebt u van dichtbij meegemaakt. Zorgen de afspraken die toen zijn gemaakt ervoor dat Rusland Oekraïne nu voor zich claimt? Is dat toen slecht afgesproken?

"Integendeel, Poetin doet nu alsof zijn neus bloedt. In het verleden heeft Rusland de onafhankelijkheid van Oekraïne niet alleen erkend maar heeft Poetin zich ook geëngageerd om de integriteit van het territorium te respecteren. Toen Oekraïne onafhankelijk werd, lagen daar niet alleen een groot deel van de kernwapens van de Sovjet-Unie maar was er ook veel knowhow, veel researchcentra en geleerden. De Verenigde Staten hebben die voor veel geld teruggekocht van Oekraïne en aan Rusland bezorgd, de oorspronkelijke eigenaar."

Op de NAVO stond een klein fotokadertje met daarin een duidelijke quote: 'Rusland = 6.000 kernkoppen'. Als Rusland zich slecht gedroeg en ik me opjaagde, wezen de Amerikanen naar die kader

Willy Claes

Ex-secretaris-generaal van de NAVO

Waarom deden ze dat?

“Om de goede verhoudingen met Rusland te behouden. Op de NAVO stond een klein fotokadertje met daarin een duidelijke quote: ‘Rusland = 6.000 kernkoppen’. Als Rusland zich slecht gedroeg en ik me opjaagde, wezen de Amerikanen naar die kader: kalm blijven, 6.000 kernkoppen. De laatste periode van de Sovjet-Unie was complete chaos. Er waren kernwetenschappers die al tot twee jaar toe niet meer betaald waren. Op aandringen van de Amerikanen heb ik een sterke wetenschapper naar Europa gehaald. Die werkte als taxichauffeur in Moskou om nog te overleven.“

Besefte u toen al dat de afspraken van toen ooit nog voor grote problemen zouden zorgen?

“Nee, zeker niet. Jeltsin was toen nog aan de macht, niet Poetin. De verhoudingen met Jeltsin zaten niet zo slecht. Rusland zat in een totale liberaliseringsperiode en de NAVO zat in een periode van ‘NAVO plus één’. Dat betekende dat we geen enkele structurele beslissing namen zonder eerst advies te vragen aan Moskou. We hadden ook een Russische ambassadeur die ik wekelijks zag. Er heerste dus echt wel de overtuiging dat we de relaties met Rusland zouden kunnen herstellen.”

Wanneer is het dan fout gelopen?

“Het precieze moment is moeilijk te benoemen. Poetin kwam aan de macht en zette meteen KGB-agenten op alle cruciale posities in het regime. Maar ook toen kon je nog niet zeggen dat hij een vijandige houding aannam tegenover het Westen. Neem de aanslagen van 9/11. Poetin was de eerste die contact opnam met Washington om te helpen. Een belangrijk moment was toen steeds duidelijker werd dat de toenmalige president van Syrië Bashar al-Assad chemische wapens inzette. President Obama zei dat als dat bewezen werd, hij militair zou ingrijpen. Uiteindelijk trok Obama zijn staart in. Poetin besefte toen dat hij zich meer kon gaan permitteren. Dat de VS de wereld niet meer wilden controleren, of dat niet meer konden.”

Is dat het probleem vandaag? Dat Poetin te veel vrij spel krijgt?

“De situatie vandaag is zelfs nog veel ernstiger. Poetin is ervan overtuigd dat de ontbinding van de Sovjet-Unie de grootste historische flater is van de 20ste eeuw. Dat gelooft hij nu nog. Hij heeft de ambitie nog altijd om een Euraziatisch rijk op te bouwen.”

Mark Rutte is misschien wat ver gegaan met zijn “daddy”-uitspraak, maar hij heeft wel een breuk binnen de alliantie kunnen vermijden

Willy Claes

Ex-secretaris-generaal van de NAVO

Hoe doet Mark Rutte het als secretaris-generaal van de NAVO, een van uw opvolgers? Knielt hij te veel voor Trump?

“Ik begrijp die man perfect. Rutte werd secretaris-generaal op een moment dat de NAVO zwaar op de proef werd gesteld. De reputatie werd langs alle kanten in twijfel getrokken. Rutte moest er alles aan doen om te vermijden dat het tot een conflict zou komen tussen beide kanten van de Atlantische Oceaan. En dat heeft hij gedaan. Misschien is hij wat ver gegaan met zijn “daddy”-uitspraak, maar hij heeft wel het ergste voorkomen. Hij heeft een breuk binnen de alliantie kunnen vermijden.”

Gaan we naar een nieuwe wereldorde?

“We zitten al in een nieuwe wereldwanorde, een post-westers tijdvak. Landen ontwikkelen zich technologisch, economisch en militair los van de VS. Bovendien, voor mij onbegrijpelijk, zijn het de VS - die de basis legden van onze wereldorde na 1945 - die zelf nu die wereldorde in vraag stellen. Beste bewijs is de speech van president Trump bij de VN deze week. Midden in het huis dat zijn voorgangers hebben gebouwd en dat de wereldvrede moest consolideren.”

U wordt binnenkort 87 jaar. Bent u de oudste politicus van het land?

“We zijn nog met vier Mohikanen. De oudste is Mark Eyskens, 92 jaar en hij werkt alweer aan een volgend boek. Hij rijdt nog altijd in zijn eigen Chevrolet naar voordrachten. Dan heb je Louis Tobback, die nog in de Brabantse provincieraad zit, en vader Herman De Croo. We zien elkaar nog regelmatig. Het is misschien een kwestie van temperament, maar ik voel me fysiek nog goed. Als ik met deze ouderdom in de zetel zou gaan zitten, kun je het vergeten. Ik studeer nog elke dag.”